

GREENPEACE

SAYI #127
greenpeace.org.tr

DENİZ
KUŞLARININ
%90'ININ
MİDESİNDE
PLASTİK VAR!

İçindekiler

İsrail kömüre veda ediyor

İsrail Enerji Bakanı Steinitz, İsrail'in 2030 yılı itibarıyla kömüre veda edeceğini açıkladı. Bu aşamaya gelmesinde Greenpeace İsrail ofisinin verdiği mücadelenin katkısı çok büyük. Peki Enerji Bakanı Yuval Steinitz neden böyle bir tavır değişikliğine gitti? Greenpeace İsrail Kampanya Sorumlusu Jonathan Aikhenbaum'un kaleminden...

Plastik kirliliği Antarktika'ya kadar ulaştı

İnsanların neden olduğu plastik kirliliği Antarktika'yı da vurdu. Greenpeace, Antarktika Okyanusu'nda mikroplastik ve zararlı kimyasallar tespit etti.

Plastik krizindeki son durum nedir?

Her yıl 12 milyon ton plastik denizlerimize karışıyor ve bu plastiklerin doğada çözünmeleri yüzlerce yıl alıyor. Her yıl binlerce deniz kaplumbağası ve başka deniz canlıları plastik parçalarını yutarak veya bu parçalara dolanarak hayatlarını kaybediyor. Dünyamızı tehdit eden plastik kirliliği ile ilgili son durum maalesef pek iç açıcı değil...

Kuzey Amerika'da boru hattı mücadelesi

Kanada ve ABD'deki yerliler arazilerini, sularını ve haklarını Energy Transfer Partners ve Kinder Morgan gibi boru hattı şirketlerinden korumak için mücadele ediyorlar.

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz Basım ve Tanıtım Hizmetleri Ltd. Şti. adına Ece Ünver

Genel Yayın Merkezi

Teşvikiye Mah. Şakayık Sok. No:40/7, 34365 Şişli, İstanbul
Tel: +90 212 292 76 19
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Ece Ünver

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Gökhan Çevik

Editör

Burcu Ünal

Baskı

Printworld Matbaa San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

Jargon Reklam Tanıtım ve Proje Danışmanlığı A.Ş.

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

© Will Rose / Greenpeace

GREENPEACE

www.greenpeace.org.tr

ESKİŞEHİR'DE

KÖMÜRÜ ES GEÇ

DİYEN 29.000

KİŞİNİN MESAJI

BAKANLIKTA...

19 Haziran'da, Eskişehir Alpu Ovası'nda kurulması planlanan kömürlü termik santrale karşı kampanyaya katılan 30 bine yakın insanın sesi olmak için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndaydık.

Eskişehir'de kurulması planlanan Alpu Termik Santrali'nin eksik ve hatalarla dolu ÇED Olumlu Kararı'nın iptal edilmesi çağrısında bulunan 30 bine yakın kişinin taleplerini Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na ilettik.

Alpu Termik Santrali Projesi'nin hava kirliliği ve sağlık etkisini gereği gibi değerlendirmeyen, eksik ve hatalı veriler ile hazırlanan ÇED Raporu'nun kabul edilemez olduğunu açıkladık ve projenin Eskişehir'de neden olacağı 3200 erken ölümün önlenmesini istedik.

Eskişehir için harekete geçip mücadeleye katılanlara çok teşekkürler. Gelişmeleri sizinle paylaşmaya devam edeceğiz.

Henüz kampanyaya katılmadıysanız geç değil. Aşağıdaki adresi ziyaret ederek kampanya hakkında bilgi alabilir ve kampanyaya katılabilirsiniz. www.komuruesgec.org

İsrail kömüre veda ediyor!

İsrail Enerji Bakanı Steinitz, İsrail'in 2030 yılı itibariyle kömüre veda edeceğini açıkladı.

Greenpeace İsrail Kampanya Sorumlusu
Jonathan Aikhenbaum

Kömür her zaman İsrail'in elektrik sektörünün en güvenilir enerji kaynağı olarak görüldü. 2014 gibi yakın bir tarihte bile kömür İsrail'in elektrik üretmek için kullandığı başlıca yakıtı; yüzlerce ton kömür iki büyük kömür santralinde yakılıyordu (güneyde Ashkelon, kuzeyde Hadera). Ama kömür masum bir enerji kaynağı olmaktan çok uzak, üstelik elektrik üretimi için kömür yak-

manın maliyeti çok yüksek. Kömür küresel sera gazı emisyonlarının çeyreğinden ve dünya çapında hava kirliliğine bağlı olarak bir milyonun üzerinde erken ölümden sorumlu. Bir kömür santrali tonlarca ince partükül, nitrojen ve kükürt dioksit açığa çıkarıyor, bunlar yüzlerce kilometreye dağılıyor ve çok sayıda insanın sağlığını etkiliyor.

Son yıllarda Greenpeace İsrail ofisi 1970'lerin sonunda inşa edilen ve tahminlerimize göre yılda 300 erken ölüme sebep olan dört kömür yakıtlı ünitenin akıbetini mercek altına almış durumda.

Bu ünitelerdeki emisyon seviyesini düşürmek gerektiğinden Electricity Company, Enerji Bakanlığı'nın da desteğiyle, 1 milyar Dolar'dan fazla bir maliyetle gaz yıkama kuleleri kurmaya niyetlendi.

2016 yılında bu gaz yıkama kulelerinin kurulumuna karşı bir kampanya başlatmaya ve söz konusu kömür ünitelerini kapattırmak için mücadele etmeye karar verdik. İki yıllık mücadelenin sonunda Enerji Bakanlığı'ndan bu ünitelerin 2022 yılının Haziran ayından önce kapatılacağına, 2030 yılı itibariyle elektrik üretmek için hiçbir şekilde kömür yakılmayacağına, aynı yıldan itibaren içten yanmalı motorların ithalatına son verileceğine dair söz aldık.

Peki bu aşamaya nasıl ulaştık? Enerji Bakanı Yuval Steinitz'in tavır değişikliğini anlamak için, öncelikle böylesine bir değişimi teşvik eden unsurları gözden geçirmek gerekir.

Doğru kampanya, doğru rota: Kampanyamızın başlangıcında, Hadera kömür santralinin dört eski kömür ünitesinin kapatılmamasının üç ayaklı bir hataya yol açacağını söyledik; kamu sağlığı, kamu finansmanı ve iklim için zararlı olduğunu gösterdik.

Doğu zaman: Birkaç ay öncesinde imzalanan Paris Anlaşması ve ülkenin sera gazı emisyonlarının düşürülmesi konusunda koyduğu fazlasıyla ılımlı hedefler İsrail'in taahhütlerini kömür ünitelerinden bazılarını kapatmadan yerine getiremeyeceğini gösterdi. Doğru zamanda, doğru rotada ilerleyerek doğru insana ulaştık. Partnerlerimizle kurduğumuz güçlü koordinasyon sayesinde Steinitz'in izlediği politikanın demode olduğunu, çevreye ve kamu sağlığına zarar verdiğini pek çok açıdan vurguladık.

Medya aracılığıyla ve doğrudan bakanlık ofisleri kanalıyla, Steinitz'in gelecek nesillere olumsuz bir miras bırakma yolunda ilerlediğini anlamasını sağladık. Enerji Bakanı mesajı almış ve markasına zarar vermekte olduğunu an-

lamış olmalı ki birkaç ay içinde Hadera'nın dört eski kömür ünitesinin 2022 yılı itibariyle kapatılacağını ve elektrik üretimi için kömür kullanımında düzenli bir düşüş kaydedileceğini açıkladı. Bu açıklamadan birkaç ay sonra 2030 yılı itibariyle kömürün elektrik karışımının %10'undan fazlasına erişemeyeceğini, aynı yıldan itibaren içten yanmalı motorların ithalatına son verileceğini duyurdu.

Sonuncusu ama en önemlisi, Enerji Bakanı son yaptığı açıklamayla İsrail'in 2030 yılı itibariyle kömür ve petrolden tamamen vazgeçeceğini söyledi.

Bu süre içerisinde Greenpeace İsrail çatılardaki güneş enerjisi sisteminin önündeki pek çok engeli kaldırdı, bunun ardından Enerji Bakanlığı güneş enerjisinin lehine tutarlı ve proaktif bir politika geliştirmeye başladı.

Son birkaç yıldır gözümüzü üzerinden ayırmadığımız Steinitz kamu sağlığını ve çevrenin korunmasını enerji politikasının temel taşları olarak savunmakta. Steinitz'in vizyonuna göre arabalar ve otobüsler elektrikli olmalı, kamyonlar gazla çalışmalı, elektrik gaz ve yenilenebilir enerjiden sağlanmalı.

Bakan'ın vizyonundaki çevresel ve kamusal sağlık görüşü ardında (Electricity Company'nin kömür ünitelerinin kapatılmasıyla, İsrail pazarına ve gelecekte diğer destinasyonlara çok büyük bir gaz girişi aracılığıyla elektrik sektörünün özelleştirilmesini sağlamak gibi) daha düz düşünceler barındırıyor olabilir.

En iyi ihtimalle gaz elektrik, kamyonlar ve endüstriyel süreçler için bir geçiş yakıtı olarak kabul edilebilir. Ama gezegenimizin geleceğini göz önünde bulundurduğumuzda, dünyamızı çocuklar için güvende tutmanın tek yolunun yenilenebilir enerji ve bu enerjinin depolanması ile mümkün olduğunu görüyoruz.

İsrail'de güneş enerjisi elektrik üretiminde sadece %3'lük paya sahip; bununla birlikte yenilenebilir enerji ve enerji depolama maliyetleri serbest düşüşte!

Bu bilgiler ışığında İsrail örneği yarının elektrik kaynağı olan yenilenebilir enerji konusunda çalışmalara ara vermeden devam etmek gerektiğinin altını çiziyor.

Plastik kirliliği Antarktika'ya kadar ulaştı

İnsanların neden
olduğu plastik kirliliği
Antarktika'yı da vurdu.
Greenpeace, Antarktika
Okyanusu'nda
mikroplastik ve zararlı
kimyasallar tespit etti.

© Daniel Beltrá / Greenpeace

Greenpeace'in, Antarktika Okyanusu'nda yaptığı mikroplastik ve kimyasallar atık araştırmalarının korkunç sonuçları açıklandı. Denizin derinlerinden alınan 8 örneğin 7'sinde mikroplastığa rastlandı. Alınan örneklerde litre

başına en az bir mikroplastik lifi tespit edildi. Aynı zamanda toplanan kar örneklerinde de zararlı kimyasallara rastlandı. Uzmanlar gerek mikroplastiklerin gerek zararlı kimyasalların insan kaynaklı olduğunu dile getirdiler.

© Christian Åslund / Greenpeace

Greenpeace, Antarktika Okyanusu'nda dünyanın en büyük koruma alanının oluşturulması amacıyla başlattığı "Antarktika Okyanusu'nu Korumak" kampanyası kapsamında Arctic Sunrise ile gerçekleştirdiği seferde bölgeye dair birçok bilimsel araştırma da gerçekleştirdi. Söz konusu araştırmalardan belki de en önemlisi Okyanus'taki plastik kirliliğine dair gerçekleştirilen araştırmaydı.

Bilim insanları denizin derinliklerinden 8, yüzeyinden 9 su örneği aldı. Yapılan analizler sonucunda denizin derinliklerindeki örneklerin 7'sinde; yüzeydeki örneklerin de 2'sinde mikroplastığa rastlandı. Mikroplastikler büyük plastik parçalarının dalgalarla sürüklenmesi, aşınması ve gün ışığında ayrılması sonucu daha küçük parçalara ayrılmasıyla ortaya çıkıyor. Aynı zamanda kozmetik ve kişisel bakım ürünlerinin içeriğindeki mikroplastikler ile çamaşır makinelerinde yıkanan giysilerden kopan lifler de evlerimizden okyanuslara kadar ulaşıyor.

Alınan 9 kar örneğinin 7'sinde de zararlı kimyasallara rastlandı. Uzmanlar söz konusu kimyasalların endüstriyel üretim ve tüketim kaynaklı olduğunu (örneğin suya dayanıklı outdoor ürünler gibi) belirttiler.

Greenpeace "Antarktika Okyanusu'nu Korumak" Kampanyası Sorumlusu Frida Bengtsson bulgularla ilgili yaptığı değerlendirmede şunları dile getirdi: "Antarktika Okyanusu'nun uzak ve el değmemiş bir alan olduğunu zannediyoruz. Ne var ki yaptığımız araştırmalar okyanusun insanların neden olduğu plastik kirliliği, iklim değişikliği ve endüstriyel balıkçılık gibi birçok tehditle karşı karşıya olduğunu ortaya koyuyor. Sonuçlar, Antarktika Okyanusu'nun en ücra ekosistemlerinin dahi mikroplastik atıkları ve zararlı kimyasallarla kirlendiğini gösteriyor. Antarktika Okyanusu'nu koruyabilmek için hızla harekete geçmeli ve dünyanın en büyük koruma alanı ilan edilmesi için elimizden geleni yapmalıyız."

© Christian Åslund / Greenpeace

Plastik krizindeki son durum nedir?

Her yıl 12 milyon ton plastik denizlerimize karışıyor ve bu plastiklerin doğada çözünmeleri yüzlerce yıl alıyor. Her yıl binlerce deniz kaplumbağası ve başka deniz canlıları plastik parçalarını yutarak veya bu parçalara dolanarak hayatlarını kaybediyor.

© Will Rose / Greenpeace

© Oscar Martinez / Greenpeace

Dünyamızı tehdit eden plastik kirliliği ile ilgili son durum maalesef pek iç açıcı değil...

- Son 60 yılda üretilen plastiklerin miktarı gerçekten akıllara durgunluk veriyor. Yeni yapılan araştırmalar 1950'li yıllardan beri 1 milyar filin ya da 47 milyon mavi balının ağırlığı kadar plastik ürettiğimizi gösteriyor (8.3 milyar ton).
- Bu plastiklerin sadece %9'u geri dönüştürülüyor; %12'si yakılıyor, geri kalan %79'u ise çöp sahalarına ya da çevreye atılıyor.
- Okyanuslara her yıl 12.7 milyon ton plastik giriyor.
- Her dakika bir kamyon dolusu plastik okyanuslara karışıyor.
- Bugün okyanuslarımızda 5 trilyon plastik parçası bulunuyor; bu rakam dünyanın etrafını 400 kez dolaşarak elde edilecek miktarı işaret ediyor.
- Kanada, ABD ve İngiltere gibi ülkeler Asya ve Afrika gibi pek çok ülkeye plastik atık ihraç ediyor.

Plastik kirliliğinden en çok kimler etkileniyor?

- Bilim insanları 700 deniz canlısı türünün okyanuslardaki plastiklerden etkilendiğini belirtiyor.
- 10 deniz kuşundan 9'u, 3 deniz kaplumbağasından 1'i, balina ve yunus türlerinin yarısından fazlası plastik tüketiyor.
- Kanada Arktik Bölgesi'nde kuşların %87'si farklı türdeki plastikleri yiyecek sanıp yiyor.
- Okyanusun en derin noktası olan Mariana Çukuru'ndaki kabuklu deniz hayvanları plastik yutuyor.
- Çin, Endonezya, Filipinler, Tayland ve Vietnam'daki nehir ve sahil kıyılarında yaşayan insanlar plastik kirliliğinden en çok etkilenenler sınıfında yer alıyor.
- Güney Pasifik'teki Henderson Adası dünya üzerinde

en çok plastik kirliliğine maruz kalan ada olarak kayıtlara geçmiş bulunuyor.

Bu sorundan kimler sorumlu?

- 1950'li yılların başlarından itibaren yıllık plastik üretimi hızla yükseldi ve 2015 yılında 322 milyon tona ulaştı. Bu rakama kıyafetlerde kullanılan sentetik elyaflar, iplikler ve diğer ürünler dahil değil (2016 yılında 61 milyon ton olarak hesaplandı).
- Plastik üretiminin artmaya devam edeceği, hatta 2025 yılında ikiye katlanacağı tahmin ediliyor.
- İçecek şirketleri tek başına yılda 500 milyar tek kullanımlık plastik üretiyor.
- Dünyaca tanınan kahve şirketi Starbucks her yıl 4 milyar kahve bardağı üretiyor.
- Pepsi Co. gibi şirketler tarafından her yıl on milyarlarca plastik paketli cips satılıyor.

© Stefan Leijon / Greenpeace

© Hung - Hsuan Chao / Greenpeace

Gerçek çözümler neler?

- Hükümetlerin zararlı ürün ya da aktivitelere getirdiği yasak ve kısıtlamalar. Yasal yeniden kullanım hedefleri.
- Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu düzenlemeleri. Üreticileri ve şirketleri plastiğin çevreye verdiği zarardan sorumlu tutacak stratejiler; üretici ve şirketlerin ürünlerinin tüm yaşam döngüsünü ve gerçek maliyetlerini açıklamalarını sağlayacak yol haritası.
- Yeniden kullanım modellerine yapılacak hükümet ve şirket yatırımları, ürünleri plastik ambalaj kullanmadan sunmanın yeni yolları.
- Şirketlerin üretimi ve kullan-at plastik ürün kullanım modellerini aşamalı olarak terk etmeleri.
- Baskın kullan-at zihniyetimizi değiştirerek toplum olarak daha sağlıklı, sürdürülebilir bir vizyona odaklanmak.

Yanlış çözümler neler?

- **Biyoplastikler:** Göründükleri kadar yeşil değiller. Şirketler çoğu zaman onları aynı şemsiye altında pazarlasa da tüm biyoplastikler biyoçözünür değildir ve çözünmek için çok özel koşullar gerektirebilir. Bunun yanı sıra bu ürünler çöp ve kullan-at kültürü sorununu çözümüyorlar.
- **Yakma:** Bu seçenek başka bir tür kirlilik yaratıyor ve aşırı üretim sorununa hitap etmiyor.
- **Temizleme:** Temizleme çabaları çöp sorununu azaltmaya yardımcı olsa da sorunun kaynağına inmeye yetmiyor. Ayrıca bu, görülmeyen plastik kirliliğini yani mikropplastikleri yok sayan bir çözüm önerisi.
- **Kullan-at alternatifleri:** Bir tek kullanımlık ürünü benzer başka bir ürünle değiştirmek sorunu çözümüyor. Ayrıca kullan-at kültürünü değiştirme hedefine yönelik değil.

Kimler etkili çözümler uyguluyor?

- Dünya çapında pek çok ülke, şehir ya da bölge farklı türdeki tek kullanımlık plastikleri yasaklıyor. Fas'taki plastik poşet yasağı, ABD Seattle'daki pipet yasağı, Kanada Vancouver'de öneriye sunulan kahve bardağı ve strafor kap yasağı bunlardan bazıları.
- 30'dan fazla ülke bölgesel ya da genel plastik poşet yasağını devreye soktu.
- İngiliz perakende şirketi Iceland kendi markasını taşıyan tüm ürünlerde plastik kullanımından vazgeçeceğini taahhüt etti.
- İngiltere, Almanya, Kanada, ABD, Meksika ve Güney Afrika'nın da dahil olduğu pek çok ülkede sıfır atık marketleri açılıyor.

© Cherie Bridges / Greenpeace

Kuzey Amerika'da boru hattı mücadelesi

Kanada ve ABD'deki yerliler arazilerini, sularını ve haklarını **Energy Transfer Partners** ve **Kinder Morgan** gibi boru hattı şirketlerinden korumak için mücadele ediyorlar.

Yerliler Metro Vancouver'de

Binlerce kişi yerlilerin öncülük ettiği "Körfezi Korumak" (Protect the Inlet) kampanyasına destek için Britanya Kolombiyası'nda bulunan Metro Vancouver'de bir araya geldi ve Kinder Morgan Trans Mountain Expansion boru hattını protesto etti. Toplu yürüyüşe "Su hayattır – Kinder Morgan Boru Hattını Durdurun" pankartı damgasını vurdu.

Washington'da Amerika yerlilerine büyük destek

Amerika yerlileri yerli haklarına sahip çıkmak için Washington'da toplandı. Binlerce insanın desteğiyle gerçekleşen yürüyüş rengarenk pankartlarla bir şölene dönüştü.

